

1

„Kadet Pirx!“

Nádivův hlas ho vytrhl z hlubokého zasnění. Představil si zrovna, že na dně skříňky, v hodinkové kapsičce starých civilních kalhot, leží dvoukoruna. Stříbrná, zvonivá, zapomenutá. Před chvilkou ještě věděl docela přesně, že tam není nic, nanejvýš stará potvrzenka, ale pomalu v něm zrálo přesvědčení, že by tam být mohla, a když Nádiva vyslovil jeho jméno, byl si tím jist už docela. Dalo by se říci, že přímo hmatal její kulatost a viděl ji, jak si hová v kapsičce. Mohl by jít do biografu – a ještě by mu půlkoruna zbyla. A kdyby šel jenom na aktuality, zbylo by mu půldruhé, z toho by korunu dal stranou a za zbytek by hrál v automatech. Automat by se třeba rozbil a začal by bez konce sypat měďáky přímo do otevřené dlaně, on by je sotva stačil cpát do kapes a znovu by natahoval ruku... Smigovi se to přece taky poštětilo!

Prohýbal se pod tíží nečekaně nabytého jmění, když ho Nádiva vyrušil.

Asistent si podle svého zvyku založil ruce za zády, postavil se na zdravou nohu a položil otázku:

„Co byste, kadete, udělal, kdybyste při patrole objevil kosmickou loď z jiné planety?“

Kadet Pirx otevřel ústa, jako by z nich užuž chtěl vypustit odpověď, která v nich byla uzavřena. Vypadal na toho nejpo-

slednějšího člověka na světě, který má ponětí, co dělat při setkání s loděmi z jiných planet.

„Přiblížil bych se,“ řekl podivně zdrsnělým, dutým hlasem.

Celá třída ztichla. Všichni věřili něco daleko zábavnějšího, než jsou přednášky.

„Výborně,“ řekl Nádiva otcovsky. „A co dál?“

„Zastavil bych,“ vybuchl kadet Pirx s pocitem, že se již octl daleko od předsunutých pozic svých vědomostí. Horečně pátral ve své duté lebce po nějakých paragrafech „Jak se chovat ve vesmíru“. Měl pocit, že je jaktěživ ani okem nespatriil. Sklopil skromně zrak a vtom zahlédl Smigu, jak mu cosi němě, jen pohybem rtů říká. Rozluštil to a opakoval hlasitě ještě dřív, než mu došel smysl těchto slov: „Představil bych se jim.“

Celá třída zařvala jako jeden muž. Nádiva chvíli bojoval, ale pak se také zachechtal. Zvážněl však velice rychle.

„Kadete, zítra se u mě hlase s deníkem letů. Kadet Boerst!“

Pirx se posadil, jako kdyby židle byla ze skla, které ještě tak docela nevychladlo. Na Smigu se ani moc nezlobil – to byl celý on, nemohl si nechat ujít příležitost, když se naskytla. Neslyšel ani slůvko z toho, co říká Boerst; ten rýsoval na tabuli křivky a Nádiva podle svého zvyku ztišoval odpovědi elektronického počítače, takže se vyvolaný nakonec topil ve výpočtech. Zkušební řád dovoloval užívat počítače jako pomůcky, ale Nádiva měl v této věci svou vlastní teorii: „Počítač je taky člověk,“ říkával, „a může se pokazit.“ Pirx se nezlobil ani na Nádivu. Nezlobil se na nikoho. Skoro nikdy. Pět minut nato už stál před obchodem na Dyerhoffově třídě a prohlížel si za výlohou plynové pistole, z nichž se dá střílet patronami slepými, ostrými nebo plynovými – komplet šest korun, včetně stovky nábojů. Na Dyerhoffově třídě stál samozřejmě jenom ve své fantazii.

Když zazvonilo, opustili učebnu, ne s křikem a dupáním jako prvňáci nebo druháci – koneckonců nebyli už dětmi. Skoro po-

lovina odtáhla do jídelny – k jídlu tam v tu dobu nic nebylo, ale byla možnost potkat novou servírku. Prý hezkou. Pirx šel zvolna mezi vitrínami plnými hvězdných glóbulů a s každým krokem ztrácel naději, že se v kapsičce najde dvoukoruna. Na posledním schodu věděl, že tam nikdy nebyla.

U východu stáli Boerst, Smiga a Payartz, s nímž půl roku seděl u jednoho stolku na kosmodezii. Zamazal Pirxovi v atlasu všechny hvězdy tuší.

„Zítřejší máš zkušební let,“ řekl mu Boerst, když procházel kolem nich.

„V pořádku,“ odpověděl flegmaticky. Nenaletí jim hned tak snadno.

„Nevěříš – přečti si to!“ tůkl Boerst prstem na sklo vývěsní skříňky.

Chtěl jít dál, ale hlava se mu obrátila tak nějak sama. Na seznamu byla tři jména. „Kadet Pirx“ – stálo tam černé na bílém, docela nahoře.

Nějakou dobu nic neviděl.

Pak uslyšel z dálky svůj vlastní hlas, který říkal:

„A co má být? Řekl jsem přece: v pořádku.“

Prošel kolem nich a ubíral se po cestičce mezi záhony. Letos na nich bylo množství pomněnek, vysázených důmyslně do tvaru přistávající rakety. Měsíčky znázorňovaly tryskový oheň, ale už odkvetly. Neviděl záhony, chodníček, pomněnky ani Nádivu, který vyšel rázným krokem z postranního křídla Akademie. Div se ve vratech nesrazili. Zasalutoval mu přímo před nosem.

„Ale, Pirx!“ řekl Nádiva. „Zítřejší letíte, kadete? Dobrý let! Třeba náhodou potkáte ty – bytosti z jiných planet.“

Internát byl naproti v parku, za vysokými smutečnými vrba-
mi. Stál nad jezírkem, a přímo nad vodou, podepřeno kamen-
nými sloupy, se tyčilo postranní křídlo. O těch sloupech kdo-

si napovídal, že byly přivezeny z Měsíce – pustý výmysl –, ale první ročníky do nich ve svatém nadšení ryly své iniciály a data. Také Pírxovo jméno tam kdesi bylo, vyryl je pečlivě před čtyřmi roky.

Ve svém pokojíku – byl tak malý, že jej s nikým nesdílel – delší dobu zápasil sám se sebou, má-li skříňku otevřít. Přesně si pamatoval, kde ty staré kalhoty leží. Bylo zakázáno je mít, proto je měl. Jinak nebyly k ničemu.

Zavřel oči, dřepl ke skříňce, pootevřenými dvířky strčil dovnitř ruku – a šmátral po kapsičce. Přírozeně – hned to věděl. Byla prázdná.

2

Stál v nenapumpované kombinéze na ocelové desce můstku, u samého stropu haly, a loktem se přidržoval lana napjatého jako zábradlí, protože měl obě ruce plné. V jedné držel deník letů, v druhé – tahák. Půjčil mu ho Smiga – říkalo se, že s ním létal po celý výcvik. Nebylo sice jasné, jak se tahák vracel, protože po zkušebním letu opouštěli piloti Akademie a odcházeli na sever do základny, kde začínalo biflování na závěrečné zkoušky. Ale jak bylo vidět, nějak se vracel – třeba jej shazovali padákem. To byl samosebou jenom vtip.

Stál na pérující lávce nad čtyřicetimetrou propastí a krátil si čas úvahami, udělají-li mu prohlídku – to se želbohu stávalo. Kadeti si brávali na zkušební lety ty nejpodivnější a nejprísněji zakázané věci: od placatek s pálenkou až po žvýkáci tabák a fotografie známých děvчат. Nemluvě o tahácích. Pírx na sobě dlouho hledal místo, kam by jej schoval. Ukrýval jej už aspoň popatnácté – do boty pod patu, mezi dvě ponožky, do holínky, do vnitřní kapsy kombinézy, do malého hvězdného

atlasu – takový atlásek směli mít s sebou –, pouzdro na brýle by také nebylo nejhorší, ale zaprvé by to muselo být obrovské pouzdro a zadruhé nenosil brýle. O něco později si vzpomněl, že kdyby je nosil, nepřijali by ho do Akademie.

Stál tedy na ocelové plošině a čekal na oba instruktory a Šéfa, ale všichni tři bůhvíproč nešli, přestože byl start stanoven na devatenáct čtyřicet a bylo už devatenáct dvacet sedm. Kdyby měl kousek náplasti, napadlo ho, mohl by si přilepit tahák pod paži. Říkalo se, že to udělal malý Yerkes, a když na něj instruktor sáhl, začal vřeštět, že je lechtivý, a prošlo mu to. Ale Pirx nevypadal na člověka, který je lechtivý. Věděl to a nedělal si v tomto směru žádné iluze. A tak držel tahák docela obyčejně v pravé ruce, než mu najednou blesklo hlavou, že ji bude muset všem třem podat na uvítanou. Přeložil jej tedy do levé a leťový deník z levé do pravé. Při této manipulaci rozhoupal proti své vůli ocelovou lávku, která pérovala jako trampolína. Vtom zaslechl z druhé strany kroky. Přicházející neviděl hned, u stropu haly bylo totiž šero.

Všichni byli jako obyčejně v uniformách, v plné parádě, zvláště Šéf, zatímco on, kadet Pirx, měl na sobě kombinézu, která – přestože ještě nebyla napumpovaná – vypadala jako dvacet dohromady poskládaných dresů, jaké nosívají brankáři při hokeji. Po obou stranách vysokého límce mu visely dlouhé konce interkomu a vnějšího radiofonu, na krku se mu pohoupávala hadička kyslíkového přístroje zakončená kolečkem a na zádech cítil tlak zásobní láhve. Bylo mu zatraceně horko v dvojitém protipotním prádle, ale nejméně příjemné bylo zařízení umožňující, že při letu nemusel chodit na stranu (mimochoodem, v jednostupňové raketě, na které se konají zkušební lety, by celkem vzato nebylo kam chodit).

Najednou začala celá plošina poskakovat. Někdo šel ze zadu – byl to Boerst v úplně stejné kombinéze. Rázně zasaluto-

val velkou rukavicí a postavil se tak, jako kdyby měl v nejlepším úmyslu srazit Pirxe dolů.

Když velitelé vpředu odcházeli, zeptal se Pirx udiveně:

„Ty taky letíš? Nebyls na seznamu.“

„Brendam onemocněl. Letím místo něho,“ odpověděl Boerst.

Okamžik bylo Pirxovi hloupě. To byla koneckonců jediná, ale opravdu jediná věc, jež by ho byla mohla povznést aspoň o milimetr blíže k nebetyčným sférám, v nichž si Boerst žil, jako kdyby se o to nijak zvlášť nesnažil. Nejenže byl nejspolehlivější při výcviku – což mu Pirx poměrně snadno odpouštěl, ba dokonce cítil jistou úctu k Boerstovým matematickým schopnostem od té doby, co byl svědkem, jak Boerst úspěšně zápasil s počítačem a dech mu došel teprve při čtvrtých odmocninách –, ale také jeho rodiče byli zámožní, takže neměl zapotřebí oddávat se snům o dvoukorunách zapomenutých ve starých kalhotách. Kromě toho dosahoval vynikajících výkonů v lehké atletice, skákal jako kamzík, báječně tančil, a nač chodit okolo horké kaše, byl velice hezký, což se o Pirxovi tvrdit nedalo.

Šli po dlouhém můstku mezi mřížovitými nosníky stropu a postupně míjeli stojící rakety. Konečně je zaplavilo světlo, protože tato část stropu byla již odsunuta v délce dvou set metrů. Na obrovských betonových trychtýřích, které pohlcovaly a odváděly tryskový oheň, stáli vedle sebe dva kuželovité obří – aspoň v Pirxových očích vypadali jako obří, každý měl osmačtyřicet metrů na výšku a jedenáct metrů v průměru dole u nosiče.

K již odšroubovaným průlezům byly spuštěny malé můstky, ale v přístupu zamezovaly olovené stojany, postavené uprostřed, každý s malým rudým praporkem na pružné žerdi. Pirx věděl, že sám odstrčí praporek stranou, až na otázku, zda je připraven provést svěřený úkol, odpoví „ano“ – a že to udělá

poprvé v životě. A zráló v něm přesvědčení, že klopýtne o lan-ko, až bude odstrkovat žerďku, a že se docela určitě natáhne jak dlouhý tak široký – takové věci se stávaly. A jestliže se vůbec někomu takové věci mohly stát, pak jeho něco takového musí potkat, protože si často říkával, že má smůlu. Učitelé tomu říkali jinak – že je roztržitý, nešika a že v jednom kuse myslí na všechno možné, jenom ne na to, nač by právě myslet měl. Je pravda, že Pirx všechno nacházel lehčeji než slova. Mezi jeho činy a myšlenkami oděnými do slov zela když ne propast... pak jistě nějaká trhlina, která mu ztrpčovala život. Instruktoři nevěděli, že je Pirx snílek. Nevěděl to nikdo. Byli přesvědče-ni, že nemyslí vůbec na nic. A to nebyla pravda.

Koutkem oka pohlédl stranou a uviděl, že se Boerst postavil do pozoru krok od můstku vedoucího k průlezu, vypjal prsa a čekal s rukama přitisknutýma na nenafouknuté obruče kombinézy.

Napadlo ho, že to Boerstovi sluší i v tomto podivném odě-vu, jakoby stříženém ze sta fotbalových míčů najednou, a že Boerstova kombinéza skutečně není nafaouknutá, zatímco v jeho kombinéze místy ještě zbývá hodně vzduchu – a proto se mu tak špatně chodí a musí klást nohy daleko od sebe. Přimáčkl je k sobě, jak mohl, ale podpatky se nechtěly a nechtěly dotknout. Proč se ty Boerstovy dotýkaly? To nebylo jasné. Kdyby neby-lo Boersta, zapomněl by jako na smrt, že se má postavit do pozoru, zády k raketě a čelem ke třem mužům v uniformách. Přistoupili napřed k Boerstovi – dejme tomu proto, že je od „B“, ale ani to nebyla úplná náhoda; lépe řečeno, byla to smů-la pro Pirxe, který musel vždycky dlouho čekat, než byl „ta-sen“. Stálo ho to spoustu nervů, protože všechno zlé měl nejra-ději hned za sebou.

Slyšel páté přes deváté, o čem hovoří s Boerstem, a Boerst, napjatý jako strunka, odpovídal rychle, tak rychle, že Pirx ne-

rozuměl ani zbla. Pak přistoupili k němu, a když začal mluvit Šéf, vzpomněl si najednou Pirx, že dnes přece měli letět tři, a ne dva, tak kam se k čertu poděl ten třetí? Naštěstí uslyšel Šéfova slova a stačil vypálit v posledním okamžiku:

„Kadet Pirx připraven k letu.“

„Mhm... ano,“ řekl Šéf. „A prohlašujete, kadete Pirxi, že jste zdrav na těle i na duchu – ehm – v mezích svých možností?“

Šéf s oblibou zdobil stereotypní otázky takovými perličkami. Mohl si to dovolit, protože byl Šéfem.

Pirx odpověděl, že je zdrav.

„Kadete Pirxi, na dobu trvání letu vás jmenuji pilotem,“ promluvil Šéf obřadní formulí a pokračoval:

„Úkol: kolmý start na nosiči na poloviční tah. Přejít na elipsu B 68. Na elipse zpřesnění na stálou oběžnou dráhu s dobou oběhu 4 hodiny 26 minut. Na oběžné dráze čekat na dvě kosmické lodě přímého spojení typu JO 2. Předpokládané pásmo radarového styku – sektor III družice PAL, s možnou přípustnou odchylkou šest úhlových vteřin. Navázat fonický kontakt a dohodnout manévr. Manévr: opuštění stálé oběžné dráhy na pozici 60 stupňů 24 minut severní šířky, 115 stupňů 3 minuty 11 vteřin východní délky. Počáteční zrychlení 2,2 g. Konečné zrychlení po 83 minutách 0. Nevzdalovat se z dosahu fonického spojení a pilotovat obě JO 2 v trojúhelníkovém útvaru k Měsíci, v jeho rovníkovém pásu přejít na prozatímní oběžnou dráhu podle dispozice Luna Gonio, zkontrolovat, zda se obě pilotované lodě nacházejí na oběžné dráze, a pak ji opustit po kursu se zrychlením podle vlastního uvážení a vrátit se na stálou oběžnou dráhu v sektoru družice PAL. Tam čekat na další rozkazy.“

Na výcviku se povídalo, že brzy budou k dostání – místo dosavadních pomůcek – elektronické taháky čili elektronické mikromozky velikosti třešňové pecky, které člověk bude moci

nosit v uchu nebo pod jazykem a které napoví vždy a všude všechno, co zrovna bude třeba. Ale Pirx na to nevěřil, usuzoval totiž nikoli neprávem, že až budou k dostání, stanou se kadeti zbyteční. Zatím musel sám opakovat celý postup letu. Povedlo se mu to, i když si jedenkrát, ale zato dokonale spletl minuty a sekundy času s minutami a vteřinami délky a šířky. Pak zpocen jako myš ve svém protipotním prádle pod tlustým krunýřem kombinézy čekal na další vývoj událostí. Úkol sice zopakoval, to je pravda, ale jeho obsah ještě nepronikal do jeho vědomí. Jediná myšlenka, která mu ustavičně vířila hlavou, byla: „Ti mi dali zabrat!“

V levé ruce tiskl tahák a pravou podával letový deník. Zopakovat úkol, to bylo prachobyčejné šikanování – stejně jej dostal písemně i s narýsovaným prvním kursem. Šéf vložil obálku s úkolem do kapsičky na vnitřní desce deníku, vrátil mu ho a zeptal se:

„Pilot ke startu – připraven?“

„Připraven,“ odpověděl pilot Pirx. V tom okamžiku měl jen jediné přání: už aby byl v pilotní kabině a mohl si rozepnout kombinézu – aspoň u krku.

Šéf o krok ustoupil.

„Do rakety – nástup!“ zvolal nádherným kovovým hlasem, který prořal jako úder zvonu dutý, neutichající hlomoz obrovské haly.

Pirx udělal čelem vzad, popadl červený praporek, zakopl o lanko, v posledním okamžiku získal rovnováhu a jako golem vpochodoval na teninkou plošinku. Když byl v polovině, vstupoval už Boerst (při pohledu zezadu přece jen připomínal fotbalový míč) do své rakety.

Spustil nohy dovnitř, uchopil masivní obrubu průlezu, sjel po elastickém tobogánu dolů, aniž kladl nohy na příčle („Příčle jsou jen pro umírající piloty,“ – říkával Nádiva), a pustil se

do zavírání příklopu. Trénovali to na trenažérech i na opravdovém příklopu – jenomže vymontovaném z rakety a upevněném ve cvičebním sále u stropu – stokrát a tisíckrát. Člověku z toho bylo nanic – levá klika, pravá klika do poloviny dotáhnout, kontrola utěsnění, druhá polovina závitů obou klik, dotažení, kontrola těsnění pod tlakem, uzavření vstupu vnitřním příklopem štítu, nasazení protimeteorického štítu, odchod ze vstupní šachty, zamčení dveří kabiny, dotažení, klika, druhá klika, závora a konec.

Pirx si říkal, že Boerst jistě už dávno sedí ve své skleněné kouli, zatímco on teprve dotahuje setrvačnickové přitlačné kolo. Napadlo ho, že přece stejně neodstartují najednou, startovalo se v šestiminutových intervalech, a tak nebyl důvod ke spěchu. Ale je lepší už sedět na místě a zapojit svůj radiofon – aspoň uslyší povely, jaké dávají Boerstovi. Schválně, jaký úkol asi dali jemu?

Sotva přibouchl vnější příklop, světla v raketě se automaticky rozsvítily. Když celý ten krám zavřel, přešel na místo pilota po povlovných schůdcích malinké šikmé plošinky, vystlaných velmi drsným a zároveň měkkým plastikem.

Čertvíproč v těch malých jednomístných raketách sedí pilot ve velké skleněné báni třímetrového průměru. Báň byla úplně průhledná, i když nebyla pochopitelně ze skla – kromě toho pérovala s pružností silné, velice tvrdé gumy. Ta bublina s rozloženým křeslem pro pilota uprostřed byla vsazena do vlastní pilotní kabiny tvaru mělkého kužele, takže když pilot seděl ve svém „zubařském křesle“ – tak se tomu říkalo –, mohl se otáčet kolem svislé osy a přes skleněné stěny kopule, v níž byl uzavřen, viděl všechny tabule ukazatelů, ručičky, obrazovky přední, zadní i postranní, ciferníky obou počítačů a astrografov i svátost nejsvětější – trajektoměr, který silnou, jasně svítící čarou zakresloval na matovém, vypouklém terči dráhu rakety

na obraze nehybných hvězd v Harrelsbergerově projekci. Souřadnice této projekce musel člověk znát z paměti a musel je umět přečíst z přístroje v jakékoliv poloze, třeba hlavou dolů. Když už se pilot položil do křesla, měl po obou stranách čtyři hlavní páky reaktoru a řídicích trysek směrových, tři nouzové, šest páček malé pilotáže, kolečka předstihu a volnoběhu, regulátor výkonu tahu, čištění trysek; nízko nad podlahou velké paprskovité kolo klimatizační a kyslíkové aparatury, páčku protipožárního zařízení, katapultování reaktoru (kdyby v něm nastala nekontrolovatelná řetězová reakce), šňůru se smyčkou upevněnou nahore na skříňce s termoskami a jídlem; pod nohama měkce obkládané a třmeny opatřené pedály brzd i s odpalovací pojistkou – její sešlápnutí (napřed se musel kopnutím rozbít její obal a odtlačit kupředu) vymrštilo bublinu s křeslem a pilotem i s lanky speciálního spirálového padáku, který vyletěl za ní.

Kromě tohoto hlavního účelu – záchrany pilota při neodvratné havárii – existovalo ještě asi osm velice důležitých důvodů, proč byla skleněná bublina zkonstruována, a Pirx by je za určitých příznivých okolností dovedl dokonce odříkat, ale žádný z nich ani jemu, ani ostatním absolventům výcviku nešel pod vousy.

Když se jaksepatří uložil, pokoušel se zašroubovat – ohýbal se při tom s velkou námahou v pase – všechny trubice, přívoody a kabely, které z něho trčely, do zdírek vmontovaných do křesla (přitom pokaždé, když se ohýbal, tlačila ho kombinéza měkkou boulí do břicha). Spletl si přirozeně kablík fonie s výhřevným; naštěstí měl jiný závit, ale o svém omylu se přesvědčil, až když na něm začal vyrážet bohatý pot – a v šumění stlačeného vzduchu, který bleskově naplnil celou kombinézu, klesl s povzdechem nznak a překládal levou a pravou rukou oba rameno-stehenní pásy.